

Procedura postępowania z dzieckiem przejawiającym zachowania agresywne

PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082);
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. z 2020 r., poz. 1604),
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1591)
4. Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2024 r. poz.652) – art.4

I CELE PROCEDURY

- usprawnienie i zwiększenie skuteczności oddziaływań wychowawczych w sytuacjach trudnych;
- zapobieganie powtarzaniu się zachowań niepożądanych;
- ustalenie zasad reagowania na zachowania niepożądane;
- wypracowanie metod współpracy ze środowiskiem rodzinnym dziecka przejawiającego agresywne zachowania.

II DEFINICJA AGRESJI

Agresja [łac. *aggressio* 'napaść', 'natarcie'], *psychol. skłonność do częstego używania przemocy w relacjach z innymi jako sposobu rozwiązywania konfliktów bądź realizacji celów życiowych, zw. agresywnością*; (źródło : encyklopedia PWN)

III FORMY DZIECIĘCEJ AGRESJI

- 1) **Agresja werbalna** – polega na konfrontacji słownej związanej z wyzwiskami, a także z obwinianiem, skarżeniem, lamentowaniem. Są to także: kłótnie, obraźliwe słowa, prowokowanie.
- 2) **Agresja fizyczna** – polega na ataku fizycznym bądź obronie. Jej przyczyną często bywa konflikt o zabawkę lub pomysł na zabawę. Przejawia się zarówno biciem, kopaniem, szczypaniem, gryzieniem, jak i wrywaniem sobie zabawki, popychaniem, rzucaniem i niszczeniem przedmiotów.
- 3) **Agresja pośrednia (cicha)** – występuje wtedy, gdy dziecko wyłącza się z komunikacji, świadomie ignoruje i wyraża przesadnie brak zainteresowania innymi dziećmi. Sygnalizuje antypatię i broni się przed kontaktem społecznym, przygotowuje w tajemnicy przykry dowcip.
- 4) **Agresja relacji** – może prowadzić do wykluczenia z grupy pewnych osób, przedstawienia siebie w lepszym świetle oraz narzucania komuś swojej woli.

Zachowania agresywne dziecka to także:

- opór wobec rodzica/terapeuty;
- niszczenie przedmiotów własnych i cudzych;
- przesadne żądanie zainteresowania oraz uwagi ze strony innych;
- przeszkadzanie innym dzieciom;
- wybuchowość;
- żądanie natychmiastowego zaspokojenia potrzeb;

- krzyki i groźby wobec innych dzieci.

IV POSTĘPOWANIE W SYTUACJI WYSTĄPIENIA ZACHOWANIA AGRESYWNEGO U DZIECKA (ZASADY OGÓLNE)

Pracownicy Poradni zobowiązani są do przeciwstawiania się przejawom agresji ze strony dzieci. Podejmując interwencję wobec agresywnego dziecka, należy dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa i opieki wszystkim dzieciom, a także sobie. Terapeuta w takiej sytuacji prosi o pomoc innego terapeuty i ustala, kto będzie sprawował opiekę nad grupą, a kto będzie sprawował nadzór nad dzieckiem wykazującym agresywne zachowanie. Reakcja wobec przejawów agresji powinna być adekwatna do skali zagrożenia powodowanego agresją, jak również do okoliczności zdarzenia, wieku i stopnia rozwoju dziecka.

Wobec agresywnego zachowania reakcja powinna być stanowcza, a przekaz słowny prosty i jasny. W sytuacji wystąpienia zachowania agresywnego, terapeuta ma obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa pozostałym dzieciom poprzez odizolowanie agresywnego dziecka.

Jeśli istnieje taka konieczność/możliwość terapeuta wyprowadza agresywne dziecko z gabinetu, jednocześnie zapewnia pozostałym dzieciom opiekę dając im poczucie bezpieczeństwa.

Jeśli istnieje taka konieczność/możliwość terapeuta w trybie natychmiastowym wzywa rodzica/opiekuna prawnego dziecka.

V SCHEMAT POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM AGRESYWNYM:

- 1) Podjęcie przez nauczyciela próby wyciszenia zachowania agresywnego następuje poprzez rozmowę z dzieckiem, odwrócenia jego uwagi, zaproszenie do kącika wyciszeń, zaproponowanie innej aktywności.
- 2) Jeżeli jest taka możliwość, terapeuta przeprowadza rozmowę z dzieckiem przejawiającym zachowania agresywne mającą na celu opisanie zdarzenia.

- 3) Jeżeli dziecko nie reaguje na polecenia słowne, a jego zachowania zagrażają bezpieczeństwu jego/ innych dzieci/ terapeutie lub istnieje realne zagrożenie niszczenia mienia poradni/ innego dziecka/ terapeuty, terapeuta ma możliwość przytrzymania dziecka, w celu wyciszenia zachowania i zapewnienia bezpieczeństwa otoczenia.

VI PROCEDURA POSTĘPOWANIA PO WYSTĄPIENIU AGRESYWNEGO ZACHOWANIA U DZIECKA:

- 1) Terapeuta zawiadamia o zdarzeniu dyrektora oraz rodziców dziecka agresywnego.
- 2) Fakt agresywnego zachowania dziecka powinien być odnotowany w formie pisemnej (notatka służbowa) oraz zgłoszony bezpośrednio rodzicowi/prawnemu opiekunowi, który zapoznaje się z treścią i podpisuje notatkę.
- 3) Brak podpisanej zgody dotyczącej niniejszej procedury (Załącznik nr 1) jest podstawą do wzywania Pogotowia Ratunkowego w przypadku pojawienia się zachowań agresywnych u dziecka.
- 4) Jeżeli dziecko posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, rodzic zobowiązany jest do kontaktu z psychiatrą/neurologiem i ustalenie powodu agresywnego zachowania oraz skutecznej metody wyciszenia agresji dziecka.
- 5) W przypadku powtarzających się sytuacji, dyrektor poradni przeprowadza rozmowę z rodzicami dziecka przejawiającego zachowania agresywne, z przebiegu której spisana zostaje notatka służbowa.
- 6) Rodzic jest zobowiązany do wypełniania zaleceń wynikających z diagnozy poradni psychologiczno-pedagogicznej, konsultacji specjalistycznych, regularnego przyjmowania przez dziecko leków (np. uspokajających/wyciszających), jeżeli takie zostały zalecone.
- 7) W przypadku kolejnych zachowań agresywnych dziecka i jednocześnie braku efektywnych działań w celu zniwelowania ataków agresji dyrektor poradni ma obowiązek spotkać się z rodzicem/prawnym opiekunem dziecka i podjąć

ostateczną decyzję dotyczącą dalszego wsparcia terapeutycznego na terenie Poradni.

VII SPOSÓB REALIZACJI PROCEDURY

- 1) Umieszczenie treści dokumentu na stronie internetowej Poradni.
- 2) Zapoznanie terapeutów z treścią procedury.
- 3) Zapoznanie rodziców z obowiązującą procedurą.

VIII DOKUMENTACJA DO PROCEDURY

- 1) Załącznik nr 1.
- 2) Załącznik nr 2.

IX TRYB DOKONYWANIA ZMIAN W PROCEDURZE

- 1) Wszelkich zmian w opracowanej procedurze może dokonywać z własnej inicjatywy lub na wniosek terapeutów dyrektor Poradni.
- 2) Proponowane zmiany nie mogą być sprzeczne z prawem.

Załącznik nr 1 do Procedury postępowania z dzieckiem przejawiającym zachowania agresywne w Niepublicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej PROGRESSIO w Krakowie

Kraków, dnia

Wyrażam zgodę na zastosowanie wobec mojego dziecka

.....
(imię i nazwisko dziecka)

„Procedury postępowania z dzieckiem przejawiającym zachowania agresywne” w NPPP PROGRESSIO w przypadku wystąpienia u dziecka zachowań agresywnych zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu jego samego, innych dzieci lub terapeutów Poradni

1. Polecenie ustne powtórzone w razie potrzeby.
2. Próba podjęcia wykonania prośby razem z dzieckiem (bycie blisko, wzięcie dziecka za rękę).
3. Odsunięcie/wyciszenie dziecka w sytuacji problemowej - prośba, by dziecko chwilę odpoczęło na krzeselku, bądź wyprowadzenie z gabinetu i pozostanie poza grupą pod opieką dorosłego do czasu, gdy dziecko się uspokoi.
4. Przytrzymanie dziecka np. za rękę.
5. Przytrzymanie siłą, gdy dane dziecko jest szczególnie agresywne, gdy jest to część napadu złości.
6. Pokazanie i zachęcanie do zachowania alternatywnego – w przypadku, gdy dana osoba wykazuje pewną niedojrzałość społeczną.

.....
Podpis rodzica/opiekuna prawnego

Załącznik nr 2 do Procedury postępowania z dzieckiem przejawiającym zachowania agresywne w Niepublicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej PROGRESSIO w Krakowie

SPOSOBY POZBYWANIA SIĘ I ODREAGOWANIA DZIECIĘCEJ ZŁOŚCI:

1. Pozbądź się drażniących bodźców.

Dzieci w akcie agresji mogą mieć problemy z odbieraniem i przetwarzaniem bodźców. W konsekwencji mogą być rozdrażnione, a to skutkuje wybuchami złości. Drażniące bodźce najlepiej jest wyeliminować. Z hałasem możemy sobie poradzić poprzez zatyczki do uszu czy słuchawki wygłuszające. Z kolei bodźce wzrokowe wyeliminować możemy przez okulary przeciwsłoneczne.

2. Odwróć uwagę dziecka.

Gdy odwrócimy uwagę dziecka, przestanie ono skupiać się na drażniącym dziecku. Dzięki temu zacznie ono się uspokajać. Odwrócić jego uwagę możemy np. poprzez danie mu ulubionej zabawki czy puszczenie relaksacyjnej muzyki. Świetnie sprawdzają się także ćwiczenia usprawniające koncentrację.

3. Wydawaj dziecku proste polecenia.

Dziecko w trakcie napadu złości skupia się tylko na sobie. Dłuższa rozmowa nie sprawdzi się więc w takiej sytuacji. Musisz wydawać dziecku jedynie proste polecenia, takie jak wstań, usiądź, chodź. Dłuższą rozmowę o zachowaniu dziecka lepiej odłożyć na później.

4. Zabierz dziecko w bezpieczne miejsce.

Napady złości u dzieci często pojawiają się w miejscach, w których nie czują się one bezpiecznie. Często są to dla nich nowe miejsca. W takiej sytuacji zabierz dziecko do rodzica, który czeka w poczekalni. Tam porozmawiaj z dzieckiem. Jeśli to możliwe, następnie wróćcie do miejsca, w którym pojawił się wybuch złości.

5. Użyj narzędzi do stymulacji sensorycznej.

W uspokojeniu dziecka pomoc może nam stymulacja sensoryczna. Możemy użyć do tego m.in. kołderki obciążeniowej, gniotków, pasa wibracyjnego. Odpręży to nieco dziecko, a to pomoże mu się uspokoić.

6. Kontroluj swoje emocje.

Nic tak nie utrudni uspokojenia dziecka, jak niespokojny rodzic. Dziecko wyczuwa Twoje emocje. Chociaż sytuacja jest trudna, to postaraj się trzymać swoje emocje na wodzy. Musisz być spokojny i opanowany. Dzięki temu Twoje dziecko również szybciej się uspokoi.